

Kan testresultaterne fra personlighedstestning påvirke, hvordan informanterne forstår, føler og tænker om sig selv?

- En undersøgelse af to informanter før og efter en personlighedstest

Navn: Mikkel Østergaard Sørensen (MWT669)
Vejleder og eksaminator: Janne Skakon
Antal tegn: 59.999 svarende til 25 NS
Dato for aflevering: 27. Maj 2019

Abstract

This thesis investigates if test results from personality tests can influence how participants understand, feel and think about themselves. This has been examined through two perspectives; The trait approach using Big Five and HEXACO and narrative psychology described by Bruner. Trait approach has been used to explain personality testing and narrative psychology explains the dynamic interaction between individuals and the culture they live in.

Two participants have been interviewed and tested over the course of a month, to figure out whether personality testing can change how the participants understand and describe themselves.

This thesis found that participants described and understood themselves differently before and after participating in a personality test and hearing the test results. In most of the cases they changed the descriptions to match the description from the test. The participants also emphasized new sides of themselves that they didn't mention before the test. All in all, the study argued that personality testing could have influenced how the participants understood, felt and thought of themselves which is in accordance to Bruners narrative theory.

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING	5
BEGREBSAFKLARING OG AFGRÆNSNING	6
PERSONLIGHEDSTESTNING.....	6
PERSONLIGHED	6
FORSTÅELSER, TANKER OG FØLELSER	7
PÅVIRKNING.....	7
FRAVALG	7
LITTERATURSØGNING	8
<i>Figur 1: Oversigt over nøgleord og synonymer i litteratursøgningen</i>	8
OPGAVENS STRUKTUR	9
<i>Figur 2: Oversigt over opgavens dele</i>	9
<i>Figur 3: Oversigt over bilag</i>	10
REDEGØRELSE FOR PERSONLIGHEDSTESTNING VED TRÆKTEORI	10
OPGAVENS TRÆKTEORETISKE SKILDRING.....	10
FORSTÅElsen AF PERSONLIGHEDEN.....	11
PERSONLIGHEDSTAKSONOMIEN I HEXACO	11
REDEGØRELSE FOR NARRATIV PSYKOLOGI VED BRUNER	12
TEORIENS BAGGRUND	12
KULTUR OG FOLKEPSYKOLOGI.....	12
NARRATIVER.....	13
SAMMENSTILLING AF PERSPEKTIVERNES FORSTÅELSE AF FORANDRING	13
VIDENSKABSTEORI	15
UNDERSØGELSE	16
INTERVIEWGUIDE OG SEMISTRUKTUREREDE INTERVIEWS	16
VALG AF INFORMANTER	17
ETISKE OVERVEJELSER.....	17
VALG AF ANALYSESTRATEGI	18
ANALYSE	19
INTRODUKTION TIL DATA.....	19
INFORMANT A	19
<i>Ængstelighed</i>	19
<i>Æstetik</i>	20
<i>Kreativitet</i>	20
<i>Uafhængighed</i>	21
<i>Tilgive</i>	21
INFORMANT B	22
<i>Socialt mod</i>	22
<i>Æstetik</i>	23
<i>Kreativitet</i>	23
<i>Altruisme</i>	24
OPSUMMERING	24

DISKUSSION	25
HVAD ER EMPIRI?	25
PERSPEKTIVERNES FORSTÅELSE AF EMPIRIEN	25
MULIGHEDER OG BEGRÆNSNINGER	28
TEORI.....	28
EMPIRI OG METODE	28
INFORMANTERNES FORSTÅELSE AF PERSONLIGHEDSTEST	30
KONKLUSION	30
PERSPEKTIVERING	31
LITTERATURLISTE	32
SELVVALGT LITTERATUR	32
<i>Primær litteratur</i>	32
<i>Sekundær litteratur</i>	33
<i>Supplerende litteratur</i>	34

Indledning

Personlighedstestning var oprindeligt tænkt som et udgangspunkt for at undersøge og tilgå personligheden, men har i dag mere indflydelse end dette (John, Naumann & Soto 2008). Interessen har flyttet sig fra bare at omhandle, hvordan personer er, til i ligeså høj grad at handle om, hvordan personer vil være i fremtiden, og hvilke muligheder de, ud fra deres træk, har (Køppe & Dammeyer, 2014).

Over de seneste tre årtier er personlighedstræk blevet etableret som en af de vigtigste prædiktorer af arbejdskriterier, og en metaanalyse har kortlagt den høje prædiktive validitet for personlighedstræk i forhold til jobperformance og andre faktorer i forbindelse med job (Van Aarde et al., 2017). I en artikel i Berlingske Tidende blev det estimeret, at mere end hver anden større virksomhed bruger personlighedstest ved ansættelser, og i ingeniør- og konsulentbranchen, er det op mod syv ud af ti, der testes (<https://www.berlingske.dk/karriere/klarere-krav-til-personlighedstest>).

I private sammenhænge er personlighedstestning blevet brugt til at undersøge, hvor gode muligheder et individ har for eksempelvis at blive tilfreds og lykkelig. I et studie udledes det, at 17 % af variansen i forhold til livstilfredshed kan forklares ud fra træk (Tanksale, 2015). I et andet studie blev det fundet, at træk kan forklare op mod 46 % af variansen i om en person bliver lykkelig (Tkach & Luybomirsky, 2006).

Dette har blandt ført til et større pres på den enkelte i nogle kulturer omkring at besidde de 'rigtige træk' (Hudson & Fraley, 2015). En opgørelse har vist, at Amerikanerne bruger op mod 10 milliarder dollars om året på programmer, som lover at hjælpe folk med at forbedre sig i forhold til deres træk (Hudson & Fraley, 2015).

Det trækteoretiske perspektiv har gennem tiden mødt stor kritik (Køppe & Dammeyer, 2014). En af dem er Bruners narrative forståelse af personligheden, som ikke mener, at man kan undersøge personligheden isoleret fra sine omgivelser (1999). Dette skyldes, at kulturen kan gå ind og påvirke, hvordan individer finder og skaber mening i forhold til sig selv og sine omgivelser (1999). I dette perspektiv kan det derfor tænkes, at personlighedstestning kan være med til at påvirke, hvad individer forstår, tænker og føler omkring sig selv?

Med afsæt i dette vil det blive undersøgt, om personlighedstestning potentielt kan have en påvirkning på de individer, som udfylder testene, gennem følgende problemformulering:

Kan testresultaterne fra personlighedstestning påvirke, hvordan informanterne forstår, føler og tænker om sig selv?

For at besvare denne problemformulering vil opgaven undersøge to informanternes forståelse og forhold til sig selv henholdsvis før og efter en personlighedstest, for herigennem at koble dette med Bruners narrative personlighedsforståelse.

Begrebsafklaring og afgrænsning

I dette afsnit vil opgavens hovedbegreber blive begrebsafklaret for herigennem at afgrænse den teoretiske og metodiske vinkel på personligheden.

Personlighedstestning

Personlighedstestning er et måleredskab til at undersøge og beskrive personligheden (Køppe & Dammeyer, 2014). Personlighedstestning afgrænses i opgaven til den trækteoretiske personlighedsforståelse, som undersøger og kategoriserer informanter ud fra en række træk (Ashton & Lee, 2009). Personlighedstesten HEXACO-PI-R, som der anvendes i denne opgave, adskiller sig fra andre personlighedstest ved at måle personligheden ud fra seks træk, mod kun fem træk i andre tests (Lee & Ashton, 2008). Testen har en høj validitet og reliabilitet i forhold til at beskrive og kategorisere flere aspekter af personligheden (Anglim & O'Connor, 2008).

Personlighed

Der vil i opgaven blive opereret med to forskellige personlighedsforståelser ved henholdsvis det trækteoretiske og narrative perspektiv. Det trækteoretiske perspektiv vil blive afgrænset til at omhandle Big Five og HEXACO, som tilgår personligheden ud fra en række veldefinerede træk (Anglim & O'Connor, 2008). Dette perspektiv bruges til at forklare personlighedstestning. Det narrative perspektiv vil i opgaven blive afgrænset til at omhandle Bruner, som ikke mener, at personligheden kan blive målt ud fra kriterier og træk, men ifølge ham består personligheden i stedet af narrativer og meninger, som individer tilskriver sig selv (1999). Personligheden kan yderligere ikke undersøges isoleret fra kulturen (Bruner, 2001). Dette perspektiv bruges i opgaven til at forklare et muligt dialektisk samspil mellem individet og personlighedstestning.

Forståelser, tanker og følelser

Hvordan individer forstår, tænker og føler om sig selv forklares ud fra Bruners begreb om meningsforståelse. Ifølge Bruner søger individet hele tiden at skabe mening i deres liv og forstå deres liv, hvilket de gør ved at skabe sammenhængende meningsfulde narrativer omkring deres dagligdag og generelle liv (1991). Hvordan individet forstår, tænker og føler om sig selv indbefattes i disse narrativer (Bruner, 2001).

Påvirkning

Påvirkning bliver i denne opgave undersøgt ud fra informanternes meningsforståelser, og hvorvidt der bliver fundet nogle ændringer heri på tværs af to interviews. Påvirkning vil blive vurderet ud fra om personlighedstestning kan have være med til at ændre informanternes meningsforståelser af sig selv (Bruner, 2003).

Fravalg

I valg af teori og metode og afgrænsningen heraf, er der blevet fravalgt nogle perspektiver, som også kunne have været relevante.

I forhold til den teoretiske afgrænsning kunne Anthony Giddens eller Kenneth Gergen have været relevante. Giddens mener, at mennesker i det postmoderne samfund kan karakteriseres ved at søge efter tilpasning i de arenaer, hvorigennem individets identitet skabes og formes (1990). Derudover argumenterer Kenneth Gergen, på samme måde som Bruner, for en subjektiv sandhed, og at individet er kontekstuel og relationelt (2010). Individet *er* ikke, individet *opstår* i de sammenhænge og kontekster, som det indgår i (Gergen, 2010). Valget faldt dog på Bruners narrative perspektiv i stedet, da dette i højere grad opererede med personligheden, som en sammenhængende størrelse, hvorfra individet forstår sig, og denne synes at have mere fokus på et påvirkeligt forhold mellem individ og kultur (2001).

Et andet perspektiv, der kunne have været relevant, er McAdams integrative perspektiv, som integrerer et trakteoretisk og narrativt perspektiv i en samlet personlighedsforståelse (2006). Denne kunne især have været relevant for en senere analyse og diskussion af den fundne empiri, da den kunne have givet et andet perspektiv på opgavens undersøgelse.

I forhold til personlighedstest, blev NEO-PI-R overvejet, da det er den mest anvendte personlighedstest i dag (John, Naumann & Soto, 2008). Dog synes det sjette træk i HEXACO-PI-R testen at kunne være med til at belyse nogle yderligere sider af personligheden, hvorfor valget faldt på denne (Ashton & Lee, 2008).

Litteratursøgning

For at besvare problemformuleringen er der først og fremmest lavet en litteratursøgning for at finde andre studier, artikler eller lignende, der tidligere havde undersøgt dette. Denne blev foretaget i databaserne PsychInfo og Scopus.

I søgningen anvendes tre nøgleord og synonymer for disse, som blev kombineret i mere end 100 søgestrengene.

Personlighedstest	Påvirke	Personlighed
"Personality test"	" <u>Effect on</u> "	"Personality"
"Personality <u>testing</u> "	" <u>Affect</u> "	"Self"
"Personality <u>traits</u> "	"Change"	" <u>Self understanding</u> "
" <u>Big Five</u> "		" <u>Meaning</u> "
"HEXACO-PI-R"		"Self perception"
"NEO-PI-R"		

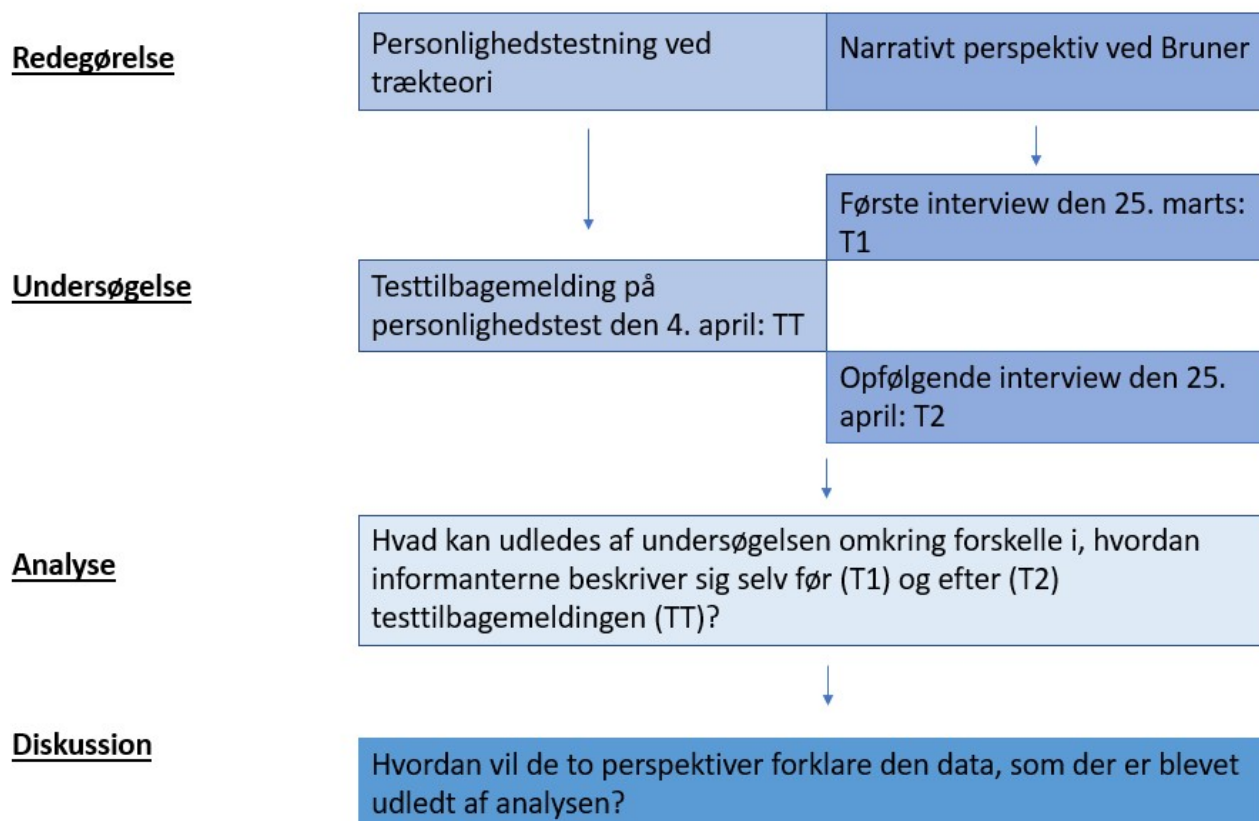
Figur 1: Oversigt over nøgleord og synonymer i litteratursøgningen

Ved at søge på en kombination af to eller tre af ovenstående ord, blev der fundet mellem 2 og 372 hits i de to databaser. Dog handlede ingen af disse om, hvorvidt personlighedstestning kunne påvirke et individs forståelse, tanker og følelser. De omhandlede i stedet primært intern og ekstern validitet ved personlighedstestning og trækteori, og sammenhængen mellem træk og livsfaktorer. Opgaven fandt ingen teorier eller metoder, som havde undersøgt personlighedstestning fra andre perspektiver end dets eget.

Da der ikke kunne findes nogen tidligere artikler og undersøgelser i forhold til problemformuleringen, vil der i stedet blive taget udgangspunkt i opgavens egen undersøgelse og empiri herfra.

Opgavens struktur

Med afsæt i heri, vil resten af opgavens opbygning i følgende afsnit blive ekspliciteret. Dette vil blive gjort med udgangspunkt i figur 1, som viser en oversigt over opgavens struktur:

Figur 2: Oversigt over opgavens dele

På figur 2 kan det ses, at der indledningsvist vil blive redegjort for personlighedstestning ved det trækteoretiske perspektiv og det narrative perspektiv ved Bruner. Redegørelsen vil skabe en forståelse af personlighedstestning og hvordan denne, ud fra et narrativt perspektiv, kan påvirke individet. Det videnskabssteoretiske ståsted vil herefter blive præsenteret, hvorefter undersøgelsen vil blive forklaret. De forskellige dele af undersøgelsen tager afsæt i redegørelserne, som det er blevet forsøgt illustreret med pile på figur 2. Den efterfølgende analyse vil være uddrag af den empiri, som der blev fundet i undersøgelsen. Disse resultater vil blive diskuteret i efterfølgende afsnit med henblik på, hvordan empirien, ud fra de to perspektiver, kan forstås og forklares. Alt dette vil herefter blive diskuteret med et kritisk blik på opgavens teori, metode og empiri. Afslutningsvis vil der blive perspektiveret til, hvad undersøgelsen og opgaven som helhed kan bidrage til i forskning og praksis fremover.

Der vil i opgaven blive henvist til i alt 10 bilag, hvor en oversigt over disse kan blive set på nedenstående figur:

Oversigt over bilag
Bilag 1: Interviewguide 1
Bilag 2: Interviewguide 2
Bilag 3: Første interview (T1) med informant A
Bilag 4: Testtilbagemeldingen (TT) med informant A
Bilag 5: Opfølgende interview (T2) med informant A
Bilag 6: Første interview (T1) med informant B
Bilag 7: Testtilbagemeldingen (TT) med informant B
Bilag 8: Opfølgende interview (T2) med informant B
Bilag 9: Informant A's testresultater
Bilag 10: Informant B's testresultater

Figur 3: Oversigt over bilag

Redegørelse for personlighedstestning ved trækteori

I dette afsnit vil der blive redegjort for trækteori ud fra Big Five og HEXACO. Da HEXACO bliver brugt som personlighedstest, vil dennes træk herefter blive gennemgået.

Opgavens trækteoretiske skildring

Indenfor trækteorien findes der flere teorier og metoder, men grundlæggende er der en generel konsensus blandt forskere om, at der findes 5 universelle træk ved alle mennesker (McCrae & John, 1992). I denne opgave anvendes personlighedstesten HEXACO-PI-R, som bygger på en personlighedstaksonomi med seks træk. Dette adskiller den fra den oprindelige taksonomi på fem træk, som kaldes Big Five (Lee & Ashton, 2008). HEXACO bygger på de samme fem træk, men kan forstås som en form for overbygning på den oprindelige taksonomi, da den har et yderligere træk, som tidligere forskning og empiri har overset (Lee & Ashton, 2008).

I opgaven vil trækteori derfor blive brugt som en overordnet teoretisk forståelsesramme, som indbefatter både Big Five og HEXACO.

Forståelsen af personligheden

Trækteori skulle som udgangspunkt ikke have været en omfattende personlighedsteori (Anglim & O'Connor, 2018, s. 3). Det har aldrig været formålet med trækteorien, at den skulle indfange hele personligheden, men i stedet skulle den deskriptivt fortælle, hvordan personer er, hvordan deres træk er, og hvad relationen mellem disse træk er (John, Naumann & Soto, 2008). Trækteorien opstod i et forsøg på at finde et sæt afgrænsede og specifikke personlighedskarakteristika. John Allport, som i dag anses for at være trækpsykologiens fader, anvendte et metodisk udgangspunkt med at studere og registrere alle de ord, som beskrev personligheden (Køppe & Dammeyer, 2014). Dette startede med 16.000 ord, men blev med tiden, af ham selv men også andre forskere, reduceret til et håndgribeligt antal ord, som mere eller mindre kunne opsummere og forklare variansen i de andre ord - disse ord fik betegnelsen træk (McCrae & John, 1992). Hvert træk opsummerer en lang række af mere afgrænsede og specifikke personlighedskarakteristika. Disse træk er universelle på tværs af sprog og kultur (Aarde, Meiring & Wiernik, 2017).

Personlighedstaksonomien i HEXACO

I dette afsnit vil der kort blive redegjort for HEXACO-PI-R's seks træk. De oprindelige begreber er oversat til dansk.

- Emotionalitet omhandler hvor følelsesladet og følelsesmæssigt involveret en person er. En høj score på dette træk kan tyde på, at personen har behov for følelsesmæssig involvering fra andre, bekymrer sig mere, føler stor empati og har stort behov for at tilknytte og betro sig til andre (Ashton & Lee, 2007).
- Ekstroversion beskriver hvor indadvendt eller udadvendt en person er, hvor positive følelser en person har om sig selv og hvor selvsikker personen er i sociale sammenhænge (Ashton & Lee, 2007).
- Venlighed handler om at tilgive, gå på kompromis, samarbejde og ikke være dømmende over for andre (Ashton & Lee, 2007).
- Åbenhed omhandler, hvor åben en person er overfor nye ting. Det drejer sig om kunst og natur, kreativitet, nysgerrighed og lignende (Ashton & Lee, 2007).
- Samvittighedsfuldhed karakteriserer hvor organiseret, disciplineret og perfektionistisk en person er (Ashton & Lee, 2007).

- Ærlighed-Ydmyghed handler om, hvorvidt en person kan finde på at bryde regler og manipulere med andre og går derudover op i velstand og social status. En person med høj score på dette træk vil være mindre tilbøjelige til at bryde regler og manipulere med andre og vil være mere ydmyg (Ashton & Lee, 2007).

Redegørelse for narrativ psykologi ved Bruner

I følgende afsnit vil der blive redegjort for narrativ psykologi, med fokus på narrativer og Bruners forståelse af forholdet mellem individ og kultur.

Teoriens baggrund

Udgangspunktet for Bruner var at gøre op med den naturvidenskabelige tilgang til individet (1999). Netop forsøget på at forstå individet, og hvordan dette formes, var det centrale (Bruner, 1999). Her mente Bruner, at individet aldrig kunne blive forstået isoleret fra sine omgivelser, men at viden altid er indlejret i et forhold med den, der betragter videnskaben, og videnskab er derfor aldrig fri af subjektivitet (Bruner, 1991, s. 1). Det er heraf heller ikke muligt at opnå en objektiv og 'sand' viden. Derfor vil det, ifølge Bruner, være mere interessant for videnskaben at undersøge, hvordan den sociale verden, og de ting, som findes i den, konstrueres (1991, s. 4).

Kultur og folkepsykologi

For at kunne forklare individets adfærd og personlighed, må der derfor fokuseres på de kontekster, som individet er indlejret i (Bruner, 2003). Når individet fødes, træder denne ind i en allerede etableret kultur og dennes igangværende historie (Bruner, 1991). Derfor indgår individet allerede i et narrativ, hvor rammerne er sat, og hvor individet enten kan være med på, eller kan forsøge at forhandle, de præmisser kulturen sætter (Bruner, 1991, s. 7).

I forklaringen af dette bruger Bruner begrebet *folkepsykologi* som en kulturel betegnelse for, hvorfor individer gør, som de gør (1999, s. 46). Folkepsykologien omhandler mere eller mindre normative beskrivelser af, hvordan et individ skal være og opføre sig i bestemte situationer (Bruner, 1999). For at folkepsykologien kan eksistere, må folk have forestillinger omkring hvordan noget er, men også hvordan det bør være, og dette er mere end bare hints for individet (Bruner, 1999). Folkepsykologien foreskriver, hvilke narrativer og meninger, der i en given kultur, er acceptable og kulturelt indlejrede, og på den måde må individet altid forholde sig til folkepsykologien (Bruner,

1999). Kulturen har heraf udviklet sig til at være den verden, individet har måtte tilpasse sig og samtidigt også har måtte søge redskaberne til være i stand til dette (Bruner, 1999).

Narrativer

For at kunne navigere i denne tilværelse og for at skabe mening, strukturerer individet sit liv gennem narrativer (Bruner, 2003). Narrativer beskriver alt der er levende, og alt levende bliver beskrevet gennem narrativer. Det er igennem sammenhængende narrativer, at individet finder mening i sin hverdag og i livet (Bruner, 2004).

Når de narrative fortællinger handler om individet selv og fremstilles som sammenhængende og vedvarende over tid, kaldes dette for personlighed (Bruner, 2001). Den måde individet ser sig selv og sin måde at handle på, hænger sammen med de narrative forståelser individet har af sig selv og omverdenen (Bruner, 2001). Narrativer er ikke blot fortællinger, men udgør selve det fundament, som personligheden består af. Personligheden er processuel og relationel, hvorfor fokus bør flyttes fra, hvad selvet er, til hvordan det skabes og samtidigt vedligeholdes narrativt; 'There is no such thing psychologically as 'life itself'' (Bruner, 2004, s. 693). Individets narrativer er essentielle for at have en fornemmelse af og bevidsthed om sig selv (Bruner, 2003). Hvis et individ mister evnen til at fortælle historier og forstå historier, bliver de udhulede og mister deres personlighed (Bruner, 2003, s. 101).

Gennem narrativerne bliver individet i stand til at skabe og forhandle mening og sig selv (Bruner, 1999). Via narrativer kan individet forsøge at gøre nye narrativer og meninger kulturelt mulige for sig selv, som normalt ikke var kulturelt forenelige (Bruner, 1999, s. 70-72). Individets selvskabelse styres heraf både fra individet selv og ud, men også fra omverdenen og ind (Bruner, 2003, s. 76s). Personligheden konstrueres og rekonstrueres derfor i et dialektisk forhold, hvor individet på den ene side ønsker at skabe en fortælling om sig selv, men på den anden side ikke kan konstruere et selv uafhængigt af andre (Bruner, 2003).

Sammenstilling af perspektivernes forståelse af forandring

Med afsæt i de to redegørelser, vil perspektivernes forståelse af personlighedens mulighed for at ændre sig, blive sammenstillet. Dette vil senere danne grobund for opgavens diskussion, hvor perspektiverne bliver sat i forhold til empiri fra undersøgelsen.

I en narrativ forståelse indeholder enhver kultur forskrifter for, hvordan det enkelte individ kan tænke, føle og forstå sig selv og sine omgivelser, men dette betyder ikke, at individet er determineret af den kultur, det indgår i (Bruner, 1999). Individet har agens i den forstand, at der er alternative forståelses- og handlemuligheder, som individet kan forsøge at benytte sig af (Bruner, 1999). Kulturen, de institutionelle omgivelser, de sociale grupperinger, som den enkelte indgår i, både muliggør og begrænser individet i sine meningsdannelse og narrative forståelser (Bruner, 2004). Når individet bryder med det forventede og det, som kulturen foreskriver, kan der opstå nye narrativer, som individet kan forsøge at forhandle op imod det allerede accepterede (Bruner, 1999, s. 34). Der opereres i opgaven med en antagelse om, at personlighedstestningen, på grund af dets stigende popularitet og anvendelse, repræsenterer en del af en kultur, som kan påvirke individer.

I personlighedstestning viser undersøgelser, at træk har en livslang stabilitet, det vil sige, at man overordnet scorer den samme profil på en træktest som barn, ung, voksen og ældre (Lee & Ashton, 2008). Der er stor enighed på området omkring, at stabiliteten stiger med alderen, og trækkene er relativt stabile fra 30-årsalderen og frem (John, Naumann & Soto, 2008). Der peges hertil også på en stabilitet på tværs af begivenheder (Specht, Egloff & Schmukle, 2011). Dette er der dog uenighed omkring, da andre studier har påpeget, at livsbegivenheder som for eksempel at skifte job og få børn kan ændre i en persons trækprofil (Bleidorn, Hopwood & Lucas, 2018; Hampson & Edmonds, 2017).

I forhold til personlighed, så forstår trækteorien mere personligheden som en form for kerne i individet, som er forholdsvis stabil (McCrae & John, 1992). Derimod forstår Bruner stabilitet i forbindelse med kulturen, der sætter rammer for individets udviklings- og handlemuligheder, hvorfor individets egen personlighedsforståelse som udgangspunkt vil være relativt stabil (2001). Dog kan personligheden være skrøbelig, især overfor kulturelle påvirkninger (Bruner, 2001).

I et trækteoretisk perspektiv, så kan en stor del af denne stabilitet også skyldes arvelighed, hvor op mod 50 % af variansen i træk kan forklares ud fra genetik (Køppe & Dammeyer, 2014). Dette argumenterer Bruner imod ved at understrege, at kun kulturen er en prædisponerende faktor for personligheden (1999). Hvis man ønsker at øge individet agens, bør opmærksomheden rettes mod den kulturelle opfindsomhed, evnen og muligheden for at ændre i de kulturelle forhold individet lever under, og ikke mod biologiske begrænsninger (Bruner, 1999, s. 36).

Videnskabsteori

Ethvert perspektiv bygger på nogle videnskabsteoretiske overvejelser og forståelser af fænomenet. I dette afsnit vil det videnskabsteoretiske afsæt for personligheden og undersøgelsen af denne blive forklaret. Dette kan være med til at skabe en forståelse af de teoretiske og metodiske valg, der er foretaget.

Ved alle fænomener gælder det, at de er uendeligt aspektueret (Sonne-Ragans, 2012). For personligheden betyder dette, at der måtte blive foretaget en teoretisk og metodisk reduktion for at kunne forklare personligheden (Sonne-Ragans, 2012). Processen med at reducere personligheden har gennem tiden ført til et spændingsforhold, hvilket har affødt to typer af viden (Colin & Køppe, 2014). På den ene side er typen, der søger generelle lovmæssigheder, og som vægter objektivitet, iagttagelse og teoridannelse, og på den anden side er typen, der forsøger at forstå det unikke og særlige, og derfor ikke stræber efter at skabe generel viden (Colin & Køppe, 2014). Den første type af videnskab kendetegner ofte den mere naturvidenskabelig tilgang til personligheden, hvoraf den anden type karakteriserer de mere samfunds- og humanvidenskabelige tilgange (Colin & Køppe, 2014).

Dette spændingsforhold kommer også til udtryk i opgavens to perspektiver. For at beskrive individets personlighed, udviklede personlighedstestningen en metode, hvor der blev opstillet generelle regler og metoder for at forsøge at opnå det mest sande resultat (Kvale, 2007, s. 27). Personlighedstestningen bygger heraf på antagelsen om, at vi kan finde observerbare data om personligheden, der kan fortælle noget om denne (Kvale, 2007). Forskerens indflydelse på resultaterne skal formindskes, så vi står tilbage med et produkt, der er forholdsvis fri af påvirkninger fra omverdenen (Kvale, 2007). Dette kan karakteriseres som en mere positivistisk epistemologi, hvor sandheden kan findes via metode, og ved at mindske eller eliminere ydre omstændigheder og ved i stedet at følge regler og metoder, kan vi finde det mest sande resultat (Kvale, 2007). Heraf kan personlighedstestnings forhold til viden karakteriseres mere som et objekt-subjekt forhold, hvor man forsøger at tilgå subjektet på en objektiv måde og ikke fokusere på påvirkning i måden denne tilgås på (Sonne-Ragens, 2012).

I kontrast hertil ønsker det narrative perspektiv ikke at finde viden, som er fri af påvirkninger fra omverdenen og forskeren, da dette ikke er muligt (Bruner, 1991). Viden er interrelationel og indlejret i en kontekst (Bruner, 2003). Det kan heraf argumenteres for, at det narrative perspektiv har en mere postmodernistiske epistemologi, hvor der er et fokus på den lokale kontekst, og

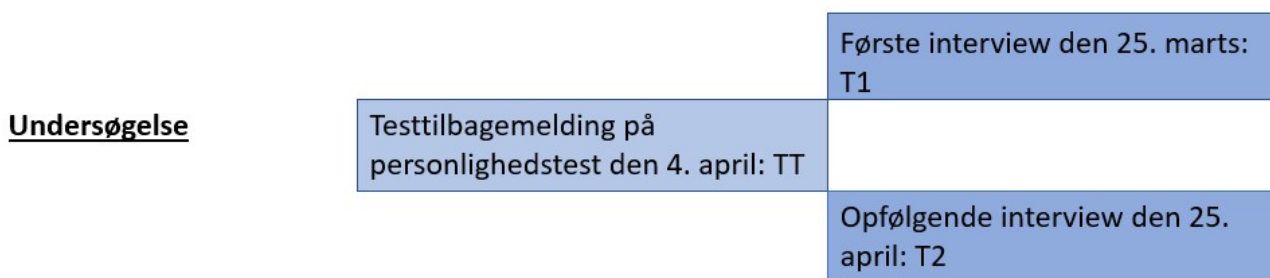
hvordan viden og virkeligheden findes og skabes (Kvale, 2007). Denne tilgang synes derfor i højere grad at have et subjekt-subjekt forhold, hvor viden altid er situeret og indgår i et forhold med producenten af denne (Sonne-Ragans, 2012). Alt i individets omgivelser kan derfor potentielt påvirke individet.

Det trækteoretiske perspektiv er blevet brugt til at forklare det objekt-subjekt forhold, som personlighedstestning traditionelt har været forstået ud fra. Personlighedstestning vil i stedet i opgaven blive undersøgt ud fra et narrativt subjekt-subjekt forhold for herigennem at finde, hvorvidt denne kan have en forhandlende og meddefinerende rolle for individets meningsdannelse og forståelse af sig selv.

Undersøgelse

I dette afsnit vil opgavens undersøgelse blive præsenteret, og formålet med de forskellige dele af undersøgelsen vil blive ekspliciteret.

Nedenstående er et udsnit af figur 2, som viser en oversigt over undersøgelsen, som bestod af to dele; to interviews og en personlighedstest. Personlighedstestene blev udført i samarbejde med en psykolog, som gav informanterne en tilbagemelding på deres testresultater.

Interviewguide og Semistrukturerede interviews

Udformningen og udførelsen af de to interviewguides og interviews vil i dette afsnit blive beskrevet.

Interviewene var opbygget omkring en semistruktureret ramme, så relevante emner blev berørt, men hvor informanten også havde indflydelse på interviewene (Colin & Køppe, 2014). Interviewguide til de to interviews er vedhæftet som henholdsvis bilag 1 og 2.

De to interviewguides blev udformet med afsæt i narrative tanker omkring interview. Det narrative interview ønsker at have en meget løs struktur, så informanten frit kan fortælle de narrativer, de finder relevante (Bruner, 2001), men som Colin & Koppé understreger, så kan det være en illusion at tro, at de semistrukturerede interview foregår ved, at man vælger et løst emne, og så udfylder emnet sig, som en slags selvstrukturerende proces (2014, s. 553). I stedet blev interviewene derfor centreret omkring nogle overordnede emner. Disse emner tog udgangspunkt i HEXACO-PI-R's seks træk, så informanterne fortalte om sig selv indenfor områder, som testen også berører. Dette blev gjort for at skabe et sammenligningsgrundlag, så personlighedstesten og interviewene til en vis grad omhandlede de samme områder af personligheden. Dette blev gjort via at formulere åbne spørgsmål som eksempelvis: "Hvordan ville du beskrive dig selv, når du er sammen med andre" og "hvordan ville du ellers beskrive dig selv emotionelt" (Se bilag 1, s. 1, 11+32). Andre spørgsmål var formuleret mere lukket; "Er der nogen særlige sociale situationer, som du trives bedre i end andre, f.eks. i forhold til hvem du er sammen med?" (Se Bilag 2, s. 1, l. 16-17).

Det blev forsøgt i interviewene at være åben og klar på nye fortolkninger og hypotesedannelser (Collin & Koppé, 2014), hvilket også afspejler sig i, at det ikke altid er de samme narrativer, der berøres i begge interviews for informanterne. Interviewguide et og to næsten identisk udformet, hvoraf forskellen mellem de to interviews primært handler om omformuleringer af spørgsmål, så informanterne ikke fik en følelse af, at de sad og svarede på den samme interviewguide igen. Ved at stille mange åbne spørgsmål i begge interviews og ikke spørge direkte ind til nogen særlige ændringer, var hensigten at mindske *confirmation bias* (Kvale, 2007). Tanken var hermed, at informanterne selv havde indflydelse på, hvilke narrativer de fandt relevante om sig selv, samt at eventuelle ændringer i de to interviews skulle forekomme mere naturlige.

Valg af informanter

Opgavens informanter er begge psykologistuderende på BA. Det var heraf vigtigt, at de ikke havde nogen særlige erfaringer med personlighedstestning, da dette blev vurderet til at kunne have betydning for en eventuel påvirkning.

Etiske overvejelser

I et forsøg på at kvalitetssikre testudførelse, har Dansk Psykolog Forening udformet nogle retningslinjer. Personlighedstest bør, ifølge Dansk Psykolog Forening, kun være forbeholdt autoriserede psykologer, og bør yderligere helst kun foretages af psykologer, som har erfaring med den specifikke test (<https://www.dp.dk/kan-andre-faggrupper-anvende-test-hvis-bare-de-bliver->

superviseret-af-en-psykolog/). Derfor blev der givet en tilbagemelding på personlighedstestene i samarbejde med en psykolog. Psykologen er certificeret i flere personlighedstest, men har ikke nogen specifikke erfaringer med HEXACO-PI-R, hvilket informanterne blev informeret om.

Derudover udstikker Kvale en række etiske overvejelser, som opgaven også har forsøgt at tage højde for i undersøgelsen (2007). Først og fremmest er der blevet forsøgt at tage hensyn til den menneskelige situation og ikke blot den søgte viden i udarbejdelsen af alle elementer i opgaven (Kvale, 2007). I og med opgaven undersøger, hvorvidt personlighedstest har nogen påvirkning på informanterne, har det været vigtigt at tage hensyn til informanterne, hvor det har været muligt for informanterne at forholde sig kritisk og samtidigt ikke at svare på spørgsmålene (Kvale, 2007). Informanterne har dog ikke været inde over bearbejdningen og fortolkningen af undersøgelsen, hvilket dog også meget sjældent er tilfældet (Colin & Køppe, 2014, s. 553).

Valg af analysestrategi

På samme måde som alle fænomener er uendelig aspektueret, vil der også være et uendeligt antal af måder at tilgå empirien. Empiri bliver først relevant og meningsfuld, når store mængder af data sorteres fra for at isolere den relevante del (Colin & Køppe, 2014, s. 502). I dette afsnit vil det blive gennemgået, hvilke kriterier opgavens empiri er blevet analyseret ud fra.

Databearbejdningen tog afsæt i det narrative perspektiv, hvor narrativer centrerer omkring en forhandling mellem samfund og individ (Bruner, 2004). Dette kommer også til udtryk i interviewsituationen, gennem de narrativer, informanterne fortæller (Bruner, 2001). Hver gang der sker brud mellem kulturen og individet, opstår der en narrativ forhandling (Bruner, 1999).

Opgavens databehandling fokuserer derfor på eventuelle brud mellem narrativer om informanternes personlighed i T1 og TT, og hvordan informanterne i så fald forholder sig til dette i T2. En eventuel uoverensstemmelse kunne, ud fra et narrativt perspektiv, føre til, at informanterne vil forhandle mellem de narrativer, der er på spil (Bruner, 2001). Dette vil blive undersøgt gennem de tanker, følelser og forståelser, som informanterne tilskriver sig i T1 og T2. Der ønskes i databehandlingen ikke et fokus på, hvorvidt narrativerne er sande, eller om de er desorienterede fra virkeligheden men i stedet, hvilken betydning de har for informanterne (Bruner, 1999).

Opdelingerne i analysen er blevet valgt med afsæt i begreber fra HEXACO-PI-R.

Analyse

Med afsæt i ovenstående afsnit, vil der i analysen blive gennemgået udvalgte data fra undersøgelsen. Dette vil blive gjort med afsæt i den beskrevne analysestrategi.

Introduktion til data

Overordnet set blev det i opgavens empiri fundet, at store dele af informanterne A & B's forståelser, tanker og følelser omkring sig selv blev afspejlet i de testresultater, som de fik en tilbagemelding på. Opgaven vil ikke gå ind og berøre de områder, hvor informanterne og personlighedstesten fortalte de samme narrativer, da der ikke blev fundet nogen nævneværdige ændringer på nogen af disse områder.

Der vil i dette afsnit være en analyse for hver af informanterne, og vil omhandle de områder for, hvor der blev fundet en forskel mellem T1 og TT, og hvordan informanterne forholdt sig til dette i T2.

Informant A

Der vil nu blive stillet ind på de områder, hvor der blev fundet en forskel mellem i A's beskrivelser af sig selv i T1 og TT.

Ængstelighed

Det første område, hvor der blev fundet en forskel mellem A selv og testresultaterne var i forhold til ængstelighed. I T1 gav A udtryk for mange bekymrende tanker, og til tider at føle sig ængstelig (Bilag 3, s.2, l. 26), hvilket blev uddybet; "... jeg tror det er mere vendt imod mig selv. Jeg vil ikke beskrive mig selv som en selvkritisk person, nok mere en person som føler sig lidt ... ængstelig og bekymrende" (l. 28-31). I TT sagde A yderligere; "Jeg betragter mig selv som mere ængstelig end andre, jeg bekymrer mig rigtig meget og tænker meget over det. (Bilag 4, s. 2, l 20-22).

Dette blev et af omdrejningspunkterne ved TT, da A, ifølge testen, var mindre ængstelige end andre, og A fik yderligere at vide "Det kan jo også godt være at alle andre er ligeså ængstelige som dig, det er måske bare ikke noget, som folk går og taler om (Bilag 4, s. 2, l. 35-39).

I T2 blev dette emne derfor også omtalt, hvortil A, til et spørgsmål omkring sin ængstelighed, svarede; "Jo lidt engang imellem, mest i forhold til primært skole og sådan ... men jeg tror også det er fordi, jeg lige nu er i en periode, hvor jeg føler mig lidt mere ængstelig." Til dette tilføjede A; "Ja, det fandt jeg jo så ud af, at jeg ikke er, at andre folk er ligeså ængstelige ... eller at det er helt normalt at være så ængstelig eller ikke ængstelig, som jeg er." (Bilag X, s. 3, l. 11-15).

Dette kunne tyde på, at TT har fået A til at tænke mere over sin ængstelighed, og han beskriver endda, hvordan han har fundet ud af, at han ikke er mere ængstelig end andre. I T1 og især i TT tydeliggør A, at han føler sig ængstelig og en del mere end andre. Efter TT, hvor A fik det modsatte ad vide, er A ikke lige så definitiv i sin beskrivelse af sin ængstelighed, men italesætter den mere vagt samt, at han fandt ud af, at han ikke er mere ængstelig end andre. Dette kunne tyde på, at A i hvert fald forholder sig direkte til testresultaterne, og at disse kan have haft en betydning for, hvordan A forholder sig til sin ængstelighed.

Æstetik

Et andet område, som A forholder sig til, er æstetik. I T1 udtaler A; ”Hmm ... jeg har et fint forhold til kunst og natur, jeg tror det er meget normalt sådan. Men jeg kan godt lide at se kunst og gå på museer og det” (Bilag 3, s. 4, l. 27-28).

I TT fik A følgende ad vide; ”Her er der især *Aesthetic appreciation*. Det er, om man kan se det smukke i naturen og kunsten og lignende. Her scorer du en del højere end normalen og også en del udover normalen.” (Bilag 4, s. 3, l. 16-17).

Ved T2 beskriver A igen sit forhold til æstetik;

Det sætter jeg meget pris på ... jeg synes det er meget sjovt, at efter feedbacken, så er det noget, jeg er blevet meget mere bevidst om. Det synes jeg er meget sjovt, det er både ubevidst og bevidst ... jeg var måske ikke klar over, at jeg var så glad for det, og at jeg var sådan en type, men det fandt jeg ud af igennem testen, at jeg var, og så var jeg sådan, jamen sådan er jeg nok (Bilag 5, s. 3, l. 30-34).

Det kunne tyde på, at testresultaterne kan have påvirket A til at føle sig mere æstetisk end førhen.

Kreativitet

I forbindelse med A's forhold til æstetik blev A's kreativitet også berørt. Til dette beskriver A i T1;

Det er lidt blandet, jeg nok ikke altid så kreativ og eventyrlysten, men jeg vil heller ikke sige, at jeg ikke er kreativ.” (Bilag 3, s. 4, l. 14-16) ... Det er problematisk, hvis man skal sætte det som alt eller intet, det har jeg svært ved. Jeg kan godt være typen der nogle gange kommer med kreative ideer, men andre gange kan jeg ikke komme på noget (s. 4, l. 22-23).

Til dette får A følgende tilbagemelding i TT;

Så kan man sige, at det ene er, at man godt kan lidt kunst og natur, og den anden er hvor meget man kan lide at udføre det, og hvor kreativ man er. Her scorer du lidt lavere end normalen, det vil sige, at du ikke er så kreativ (Bilag 4, s. 3, l 19-20).

Ved det T2, bliver A igen spurgt ind til sin kreativitet;

... med kreativitet forstår jeg folk, der maler og laver kreative ting, det synes jeg slet ikke, at jeg gør ... jeg føler i hvert fald, når vi har et eller andet problem, så går jeg ikke så kreativt til det, men nok mere praktisk (Bilag 5, s. 3, l. 25-29).

Ved T1 var A mere tvetydig og følte sig til tider kreativ. Efter TT, som sagde, at A var mindre kreativ end andre, svarer A udelukkende, at A ikke føler sig kreativ. Derudover føler A sig mere praktisk anlagt, når det kommer til problemløsning, hvilket ikke var noget, der blev berørt første interview i forhold til kreativitet. Det kan heraf udledes, at testresultaterne kan have påvirket A til at føle sig mindre kreativ i T2.

Uafhængighed

Et andet område, hvor der var en forskel mellem de to interviews var i forhold til A's følelse af uafhængighed. I T1 blev A spurgt ind til, hvilke narrativer omkring sig selv, som A var glad for; "Jeg kan rigtig godt lide, at jeg er blevet mere independent, altså uafhængig af andre. Jeg er blevet bedre til at klare mig selv, det synes jeg er rart." (Bilag 3, s. 1, l. 26-27).

I TT får at vide, at han er "forholdsvis afhængig af andre" (Bilag 4, s. 2, l. 17).

Ved T2 fik A på samme måde mulighed for at fortælle narrativer og egenskaber ved sig selv, men i dette interview blev A's følelse af være blevet mere uafhængig ikke nævnt. Dette kunne skyldes, at A efter TT ikke føler sig ligeså uafhængig. Dette kunne dog også bare være fordi, at A ikke følte det var så relevant at snakke om i netop det interview, eller at han ikke følte, at der blev lagt ligeså meget op til dette narrativ.

Tilgive

Et sidste område, hvor der blev fundet en lille uoverensstemmelse mellem, hvad A tænker omkring sig selv, og hvad testresultaterne sagde, var i forhold til, hvor nemt A har ved at tilgive;

... Jeg tror, det kommer meget an på, hvilken person det er. Hvis det er ens gode ven, og de går imod det, jeg synes, de står for, så bliver jeg nok mere såret ... men jeg synes selv, jeg tilgiver, hvis jeg kan forstå grunden (Bilag 3, s. 3, l. 13-15).

I TT bliver dette berørt, hvor A får tilbagemeldingen, at han har svært ved at tilgive andre (Bilag 4, s. 3, l. 10-11).

Ved T2 forholder A sig igen til at tilgive; ” ... jeg føler at jeg er god til at tilgive og ting og sådan, det er jo bare sådan, vi er som mennesker. Nogle dage har vi jo bare nogle mærkelige dage (Bilag 5, s. 2, l. 33-34).

På trods af, at testresultaterne fortæller et narrativ omkring, at A måske ikke har så nemt ved at tilgive andre mennesker, eller i hvert fald lidt sværere end andre, så ændrer A ikke synet på sig selv i T2. Det tyder på, at testresultaterne ikke har påvirket A.

Informant B

I dette afsnit vil B på samme måde blive analyseret ud fra områder, hvor der blev fundet uoverensstemmelse mellem T1 og TT.

Socialt mod

I forhold til at være social, så beskriver B i T1: ”Altså jo bedre jeg kender folk, jo mere social er jeg, og jo mere kan jeg mærke, at jeg nyder at være social (Bilag 6, s.2, l. 8-12) ”... men jeg vil generelt sige, at jeg er udadvendt, også overfor fremmede, der er jeg mere udadvendt fremfor indadvendt” (s. 2, l. 24-25).

I TT får B at vide, at hun scorer lavere end normalen på dette træk, og at hun er lidt mindre komfortabel og hjemme i selskaber med mange ’fremmede’ (Bilag 7, s. 3, l. 27-31).

Efterfølgende beskriver B sig således i T2;

... hvis det er nogen, jeg er tryk ved og vant til, så er jeg meget åben, sjov og tryk ... hvis det er nogen, jeg ikke kender så godt, så fylder jeg ikke så meget, føler jeg, så er jeg mere tilbageholdende (Bilag 8, s. 1, l. 26-18) ... jeg er lidt mere tilbageholdende, hvis det er store forsamlinger og lignende ... (s. 2, l. 6-7).

Der ses her et skift, hvor B selv understreger, at der er forskel på, hvordan B er i sociale sammenhænge alt efter, hvor godt B kender personerne. På den måde kommer der i T2 en opdeling

i forhold til det at være social og udadvendt i forhold til, hvem B er sammen med. Denne opdeling italesatte B ikke på samme måde i T1.

Æstetik

Et andet område af B's personlighed var æstetik, hvor der blev fundet en forskel i graden af, hvor æstetisk B føler sig. I forhold til æstetik sagde B i T1; "... jamen det har jeg det fint med, det er ikke noget jeg har et særligt forhold til ... (Bilag 6, s. 4, l. 27-28).

I TT fik B følgende tilbagemelding; "... Her har vi blandt andet denne æstetiske sans, som du scorer meget højt på i testen. Altså i forhold til kunsten og naturen og omkring hvad, du synes, var smukt, så er det noget, du går meget op i" (Bilag 7, s. 3, l. 34-37).

Til et spørgsmål om B's forhold til æstetik, beskrev B i T2;

Det vil jeg sige er rigtig godt ... jeg elsker natur og sådan. Det er ikke noget, jeg bevidst tænker over, men nu hvor jeg har været ude og rejse, så tænker jeg over blomsterne, omgivelserne og det hele ... jeg vil sige, jeg går rimelig meget op i æstetik (Bilag 8, s. 3, l. 21-24).

Det kan heraf argumenteres for, at B i T2 umiddelbart føler sig mere æstetisk, end hun gav udtryk for i T1.

Kreativitet

Et andet område af B's personlighed, hvor der ses en lille ændring er i forhold til, hvor kreativ B føler sig; "Hmm ... det ved jeg ikke rigtig, nogle gange ja, andre gange ikke. Det kommer lidt an på situationen, tror jeg (Bilag 6, s. 4, l. 24-26) ... Det tror jeg på nogle områder, at jeg er, men jeg er også med på andres ideer" (s. 4, l. 34).

I testen scorer B højt på kreativitet, og det italesættes også i TT; "Du scorer yderligere rigtig højt på at være kreativ, altså at du er en kreativ person" (Bilag 7, s. 3, l. 17-18).

Til et identiske spørgsmål om sin kreativitet i T2 fortæller B; "Ja, meget ... jeg er ikke altid god til det, men jeg kan rigtig godt lide at være kreativ" (Bilag 8, s. 3, l. 26-27).

Det findes også her, at B italesætter sig selv på en mere bestemt måde, hvor hun i T1 udtrykte sig mere tvetydighed og tøvende. Det kunne tyde på, at B forstår sig selv som mere kreativ i T2.

Altruisme

Et andet aspekt af personligheden, som blev målt på, var altruisme, som er en selvstændig skala, som HEXACO-PI-R er særligt god til at måle på (Ashton & Lee, 2009). Dette blev der ikke direkte spurgt ind til i nogle af interviewene, men er udledt af udtalelser på tværs af interviewene, hvor B italesætter sig selv i forhold til andre.

I T1 spørges der ind til, hvor vidt B kunne finde på at gøre noget på bekostning af andre, til hvilket B svarer; ”Det kommer an på, hvad det vil sige, det med på bekostning af andre. Jeg vil aldrig kunne finde på at sige noget dårligt eller ondt om nogen andre for at opnå noget selv ... ” (Bilag 6, s. 5, l. 31-33).

I T2 får B så ad vide, at B er en meget altruistisk person, og at B ” ... er god ved andre mennesker og hjælper andre mennesker og vil ... noget godt for andre” (Bilag 7, s. 3, l. 9-10). hvortil B udtaler; ”Det er da nogle gode ting” (Bilag 7, s. 3, l. 13).

I T2 i forhold til om B sammenligner sig med andre, udtales det;

Jeg tænker mest bare på andre mennesker og forsøger at forstå dem. Jeg vil gerne det bedste for dem omkring mig. Ja, det føler jeg egentlig, at jeg vil. Det betyder noget for mig, at de har det godt, for så har jeg det også godt (Bilag 8, s., l. 22-26).

I T2 fokuserer B i højere grad, at B vil andre det bedste, og at B's velbefindende også afhænger af dem omkring hende. Dette var et narrativ om sig selv, som B ikke italesatte eksplicit i T1. Dette kunne tyde på, at denne side af sig selv er blevet mere fremtrædende hos B i T2. B italesætter sig selv som empatisk i T1 (Bilag 6, s. 1, l. 14), men dette italesættes i højere grad og uddybes i T2.

Opsummering

Opsummerende kan det af analysen udledes, at informant A og B overordnet havde mange narrativer om sig selv, som var konsistente ved T1 og T2. Men der var også områder af deres personlighed, hvor der var en uoverensstemmelse mellem deres egen og testresultaternes forståelse af dem. Ved netop disse områder, blev der i flere tilfælde fundet ændringer i informanternes beskrivelser i interviewene henholdsvis før og efter personlighedstesten. Her havde informanternes narrativer i T2 i de fleste tilfælde ændret sig henimod de narrative beskrivelser, fundet ved personlighedstesten. På samme måde var der også enkelte beskrivelser fra testresultaterne, som både A og B integrerede i deres beskrivelser om sig selv i det T2, som de ikke havde berørt i det T1.

Der var også områder, hvor der ikke blev fundet nogen forskelle mellem interviewene på trods af, at testresultaterne havde tegnet et lidt andet billede af informanterne.

Diskussion

Indledningsvist vil tilgangen til empiri blive berørt. Herefter vil empirien fra analysen blive diskuteret ud fra de to perspektiver. Der vil afslutningsvis følge en diskussion og vurdering af, hvad den fundne empiri kan og ikke kan fortælle. I forlængelse heraf vil opgavens muligheder og begrænsninger blive diskuteret.

Hvad er empiri?

I et narrativt perspektiv bør der være en opmærksomhed på, om den virkelighed der undersøges, også bliver skabt i måden denne undersøges på (Bruner, 2001, s. 3). Derfor er empiri altid situeret, og det er ikke muligt at finde 'sand' viden, derfor bør mening og virkelighed, som den fremstår for den enkelte, undersøges (Bruner, 2001). Det vi også sige, at den viden som personlighedstesten producerer, ud fra dette perspektiv, også er situeret. Personlighedstestning kan, ud fra dette perspektiv, for eksempel være en afspejling af den tilstand og kontekst, som informanterne var i, da de svarede på spørgsmålene. Dette italesætter A i TT; ” ... jeg forsøgte at tage testen ud fra, hvordan er jeg generelt.” (Bilag 4, s. 4, l. 5).

Dette er et forhold, som mere naturvidenskabelige retninger, ikke på samme måde beskæftiger sig med, hvilket skyldes, at testresultaterne repræsenterer mere end bare et øjebliksbillede af, hvordan personen forstod sig selv på det daværende tidspunkt (Colin & Køppe, 2014). Da et forhold som ovenstående ikke kan afvises at have betydning for testresultaterne, finder det narrative perspektiv det derfor mere interessant at undersøge, hvilken betydning dette har for den enkelte fremfor, hvad det virkelig siger om individet (Bruner, 2003).

Perspektivernes forståelse af empirien

Overordnet set blev der fundet ændringer hos begge de to informanter mellem de to interviews. Dette kunne umiddelbart tyde på, at måden informanterne, forstår og beskriver sig selv i T1 og T2 har ændret sig. Af analysen fremgik det, at informanterne havde områder, hvor de ændrede deres forståelse i sammenhæng med det som personlighedstesten sagde, men også omvendt. Dette kan også være med til at understrege individets agens, at individet ikke bare er passiv modtager af de

meningsforståelser, som kulturen tilbyder, men at individet også kan forhandle disse (Bruner, 2003).

I analysen blev der ikke fundet nogen eksempler på, at informanterne ændrede selvforståelse på områder, hvor testen og deres egne beskrivelser stemte overens. Dette synes relevant, fordi det kan betyde, at informanternes ændringer ikke skete tilfældigt, men at det kunne hænge sammen med personlighedstesten. Dette udledes med afsæt i, at forhandling af narrativer oftest opstår, når der er uoverensstemmelse mellem individets og kulturen, og individet derfor kan føle, at det er nødvendigt at forhandle de narrativer, der er på spil (Bruner, 2003). Ændringer kan derfor skyldes, at TT har spillet en rolle i forhold til, hvilke meninger og narrativer, som informanterne har været i stand til at forstå sig selv ud fra (Bruner, 1999).

I kontrast hertil vil det trækteoretiske paradigme argumentere for, at den manglende forhandling på områder, hvor testresultaterne og informanterne fortæller det samme, kan skyldes, at testresultaterne giver en nøjagtig beskrivelse af informanternes personlighed på disse områder (John, Naumann & Soto, 2008). Hvorvidt personlighedstestene går ind og påvirker informanterne, kan, ud fra et trækteoretisk synspunkt, måske i højere grad dreje sig om indsigt - ved at tage en personlighedstest, får informanterne indsigt i deres personlig, og hvordan de *er* (McCrae & John, 1992). Derfor kan der argumenteres for, at informanterne ændrer opfattelser på de områder, hvor der er uoverensstemmelser, fordi de finder ud af, hvordan de egentlig er. Dette kan eksemplificeres I følgende citat; "... jeg var måske ikke klar over at jeg var så glad for det, og at jeg var sådan en type, men det fandt jeg ud af igennem testen, at jeg var..." (Bilag 5, s. 3, l. 30-34).

Personlighedstesten går heraf ikke nødvendigvis ind og ændrer på, hvordan A forstår sig selv, men kan i højere grad gøre A bevidst omkring sig selv.

Det narrative perspektiv vil ikke nødvendigvis afvise dette forhold, men vil i højere grad fokusere på, hvilke konsekvenser det har for den enkelte (Bruner, 1999). I T2 tillægger B sig en opdeling i forhold til socialudadvendthed, hvor B kan være mere tilbageholdende i sammenhænge med fremmede. Dette er en opdeling, som B ikke beskrev sig selv med i T1. Det kan argumenteres med, at det er vigtigt for B at være social; "... jeg kan godt lide at være social, jeg nyder det virkelig meget" (Bilag 6, s. 2, l. 1). Det kan være, at B i højere grad ønsker at forstå sig selv som social og udadvendt også overfor fremmede (Bilag 6, s. 2, l. 24-25).

Hvad enten empirien bliver betragtet ud fra et trækteoretisk eller narrativt perspektiv, så kunne der argumenteres for, at der efter personlighedstestene kan være blevet fundet nogle ændringer for

informanterne i forhold til deres tanker, følelser og forståelse af dem selv. Dette var også på områder, som ikke nødvendigvis var ønskværdige for informanterne såsom at føle sig mindre kreative eller mindre udadvendte i sociale sammenhænge.

I en narrativ forståelse sikrer kulturen en vis stabilitet for individet, men på samme måde er personligheden meget påvirkelig overfor kulturelle påvirkninger (Bruner, 2004). Derfor var det vigtigt, at informanterne ikke havde nogen særlige erfaringer med personlighedstest, da stabilitet kan skyldes, at individet allerede har dannet og forhandlet sin personlighed i samspil med de kulturelle påvirkninger, som individet allerede indgår i (Bruner, 2004, s. 964). I denne forståelse kan empirien tyde på, at informanterne tilpasser deres narrativer i forhold til de narrative meningsforståelser, som personlighedstesten tilbyder (Bruner, 2003). Ud fra dette ville der kunne argumenteres for, at personlighedstestning ikke blot beskriver individer, men at den også kan være med til at skabe individer (Bruner, 1999, s. 71). Det er i forlængelse heraf ikke til at sige, hvorvidt informanterne ville have forstået og følt sig på samme måde, som før personlighedstesten, hvis ikke denne var blevet udført og tilbagemeldt.

Hvorvidt individet forstår sig selv fuldt ud til at starte med, kan der ud fra et trækteoretisk perspektiv stilles spørgsmålstejn ved. Blandt andet har et studie peget på, at individets omgangskreds kan være ligeså gode, som individet selv, til at karakterisere et dets personlighed (Vazire & Carlson, 2010). Hvis der tages udgangspunkt i denne antagelse, så kunne opgavens empiri ligeså godt være en afspejling af, at personlighedstesten er bedre til at beskrive informanternes personlighed, end de selv er (Vazire & Carlson, 2010).

Hvis et individ forstår sig selv som *forholdsvis* kreativ, så kan det tyde på, at personlighedstest kan påvirke individet til at beskrive sig selv som *ikke* kreativ, såvel som *meget* kreativ. Dette er uagtet om personlighedstesten fortæller noget om informanternes sande personlighed (Colin & Køppe, 2014). Dette er centralt i forbindelse med den betydning, som det kan have for individets forhold til sig selv (Bruner, 1999). Dette kunne tyde på, at personlighedstest også kan være med til at skabe og definere meninger og forståelser, hvorudfra individer kan forstå, føle og tænke om sig selv (Bruner, 1999).

Kan personlighedstestning være med til at skabe måder at forstå og opleve sig selv på? Dette kan der i opgaven ikke blive givet et tydeligt svar på, men personlighedstestning har vist sig at få stor betydning for, hvordan individer bliver forstået i privatlivet og erhvervslivet (Van Aarde et al.,

2017), hvorfor det er værd at overveje, hvorvidt personlighedstestning udelukkende beskriver personer, eller om de også er med til at skabe personer.

Muligheder og begrænsninger

I forlængelse af ovenstående afsnit vil de faktorer, der kan have påvirket opgavens teori, metode og empiri, blive diskuteret ud fra et kritisk blik.

Teori

Inden interviewene og testen blev udført, blev der taget udgangspunkt i den narrative teori og metode, som har en mere kritisk tilgang til personlighedstestning. Med afsæt i Bruners var antagelsen, at personlighedstestning kunne påvirke individet (1999). Det kan heraf argumenteres for, at opgaven havde en mere hypotetisk-deduktiv tilgang til fænomenet (Colin & Køppe, 2014, s. 517). Dog blev der forsøgt at have en mere induktiv tilgang til informanterne gennem ikke at søge at få bekræftet hypoteser via deres udsagn (McCormack, 2004). Men en kritik ved tilgangen kan være, at det måske i højere grad er blevet forsøgt at bekræfte hypoteserne fremfor at falsificere dem (Colin & Køppe, 2014).

Det har ikke været et fokus for opgaven at forsøge at sammenblende de to forskellige perspektiver med henblik på eklekticisme (Colin & Køppe, 2014). Der kan dog stilles spørgsmålstejn ved om interviewene og testtilbagemeldingen kan sammenholdes i forhold til at beskrive og forklare det samme fænomen, og heraf om det var to vidt forskellige ting ved informanternes personlighed, som der blev undersøgt ved de to forskellige metodiske tilgange (Colin & Køppe, 2014, s. 523).

Empiri og metode

I forhold til empirien bør man være varsom med at udlede noget om dennes generaliserbarhed og objektivitet (Kvale, 2007). I den kvalitativ forskning kan casestudierne bidrage ved at give et større indblik i en problemstilling (Kvale, 2007). Det har været forsøgt at være tro mod informanternes subjektivitet, hvilket også vil sige, at generalisering og objektivitet ikke har været de umiddelbare idealer, der er stræbt efter (Kvale, 2007, s. 126). Derudover bør en overvejelse være, at denne opgave er udformet af en psykologistuderende på samme semester som informanterne, hvorfor dette forhold kan have påvirket den empirien og de svar, som informanterne har givet (Colin & Køppe, 2014).

I forhold til valg af metode brugte opgaven en mere narrativ metode til interviewene og HEXACO-PI-R som personlighedstest. En af fordelene ved HEXACO er, at den kan fortælle om mere moralske aspekter af personligheden, som kan være svære for informanterne at have indsigt i (Lee & Ashton, 2008). Dette område kunne have været interessant, da mange ikke ønsker at identificere sig med at score lavt på disse områder (Ashton & Lee, 2009). Hvordan informanterne ville have forholdt sig til uoverensstemmelser, kunne have været interessant, men der blev ikke fundet nogen.

I forhold til interviewene var det vigtigt at give plads til at informanterne, så de kunne udfolde sig, men samtidigt også at stille spørgsmål inden for nogle overordnede emner og rammer (Kvale, 2007). I denne metodiske reduktion, blev informanternes narrativer reduceret til at omhandle områder inden for HEXACO's forståelsesramme. Dette fokus kan have begrænset informanterne i deres beskrivelser af sig selv, da informanter ofte udfolder mere, hvis de får mulighed for det (Kvale, 2007, s. 57).

En yderligere overvejelse kan være, at spørgsmålene har været med til at forme de svar, informanterne har givet (Schwarz, 1999). Som forsker er man sjældent klar over, hvilken effekt spørgsmålene har på den interviewede og deraf også hvilken viden, som de er med til at producere (Schwarz, 1999). Det kan derfor ikke afvises, at den fundne empiri er mere en afspejling af selve interviewsituationen og testtilbage meldingen end et egentligt billede af informanternes meningsdannelser og selvforståelser (Colin & Koppé, 2014).

I forlængelse heraf kan nogle af spørgsmålene have været for ledende (Kvale, 2007). Formålet var at stille åbne spørgsmål, og ikke spørge ind til eventuelle ændringer. Men nogle af spørgsmålene i T2, kan have været ledende, eksempelvis; "Vil du sige, at du er en person, der bekymrer dig meget?" (Bilag 5, s. 3, l. 7). Dette kan have ført til en asymmetri i interviewene, hvor informanterne kan have tendens til mere eller mindre bevidst at forsøge at sige det, som de tror, at forskeren gerne vil høre (Kvale, 2007, s. 14).

Det kan yderligere heraf overvejes, hvor meget det narrative gik igen i opgavens empiri. Denne kritik er ofte blevet rejst mod den narrative tilgang, for hvad er narrativer egentlig (Lamarque, 2004)? Det var i opgaven svært at definere, hvornår noget er et narrativ. Den narrative tilgang er også blevet kritiseret for dette, da det meste tale umiddelbart kan karakteriseres som værende narrativer (Lamarque, 2004, s. 406).

Afslutningsvis kan det være relevant at belyse det forhold, som udspillede sig i testtilbagemeldingen. Derudover kan det også have påvirket empirien, at psykologen til tider forholdt sig kritisk til testresultaterne (Kvale, 2007), hvilket kom til udtryk måden, testen italesattes på overfor informanterne; ”Det, der er vigtigt at forstå ved sådan en test, er, at den ikke nødvendigvis siger noget om, hvordan man er, men den siger noget om, hvordan man scorer på testen (Bilag 4, s. 1, l. 15-17). Dette kan have betydet, at informanterne er blevet mindre påvirkede af testresultaterne.

Informanternes forståelse af personlighedstest

Afslutningsvis kan det nævnes, at informanternes forståelse af og forhold til personlighedstest kan have påvirket resultaterne. I T1 giver A udtryk for sit forhold til måden personlighedstest udformes på; ”Derfor er det måske lidt underligt for mig at opstille det på den måde, om man er mest indadvendt eller udadvendt, fordi jeg synes det kommer an på situationen for mig. I nogle situationer har jeg behov og mulighed for at være udadvendt, i andre situationer er jeg mere indadvendt og trækker mig mere tilbage” (Bilag 1, s. 29-32).

Det kan heraf udledes, at A har svært ved at forstå sig selv som den samme person på tværs af tid og sted. For A er det mere situationelt og kontekstafhængigt.

B udtrykker sig ikke som udgangspunkt kritisk overfor personlighedstestning, men stiller sig kritisk overfor måden, spørgsmålene i testen er formuleret; ”Jeg tror også, det afhang lidt af spørgsmålene, der blev stillet ... kan du godt leve uden andre ... at ja det kan jeg godt. Men den spurgte ikke, om jeg havde lyst til det.” (Bilag 7, s. 4, l. 3-5).

Her giver B udtryk for, at der kan være mangler i den måde spørgsmålene bliver stillet på.

Konklusion

Gennem opgaven er det blevet undersøgt om *testresultaterne fra personlighedstestning kan påvirke, hvordan informanterne forstår, føler og tænker om sig selv*. Dette er i opgaven blevet belyst ud fra 2 perspektiver. Redegørelsen omhandlede først det trakteoretiske perspektiv, som er beskrevet for at forklare den form for personlighedstestning, der er anvendt i opgaven. Efterfølgende er der blevet redegjort for det narrative perspektiv, som har en kritisk forståelse af personlighedstestning og dens tilgang til individet. For at undersøge problemformuleringen er et studie over en måned blevet udarbejdet, som har undersøgt to informanternes forståelse og oplevelse af sig selv henholdsvis før og

efter en tilbagemelding på en personlighedstest. I analysen blev der fundet ændringer i informanternes tanker, følelser og forståelse af sig selv efter testtilbagemeldingen. Der var også områder, hvor informanterne betonedede nye sider af sig selv. Ved de fleste af disse tilfælde ændrede informanterne deres beskrivelser, så de stemte overens med personlighedstestens beskrivelse af dem. Teoriernes forklaring på dette er efterfølgende blevet diskuteret. Hvorvidt det drejer sig om indsigt eller en kulturel påvirkning, så kunne empirien tyde på, personlighedstesten har haft en påvirkning på informanternes tanker, følelser og forståelser af sig selv. Dette er afslutningsvis blevet diskuteret med et kritisk blik på opgavens empiri, teori og metode, hvoraf empirien bør forstås i sammenhæng med disse overvejelser.

Perspektivering

I dette afsnit vil der blive perspektiveret til fremtidig forskning og praksis.

I opgaven blev det fundet, at informanterne ændrede syn på sig selv på områder, som ikke nødvendigvis var ønskværdig. Altså fik informanterne måske et lidt mere negativt selvbillede efter personlighedstesten, end hvad de måske havde haft førhen. Dette kan være vigtigt for fremtidige retningslinjer indenfor privat- og erhvervslivet, da personlighedstests måske også kan ændre folk til at blive det, som denne beskriver. Hvorvidt det er det 'sande jeg', som personlighedstesten beskriver, har denne opgave ikke beskæftiget sig med.

For at undersøge dette, kunne det være interessant at bruge samme fremgangsmetode, men at give standardiserede testresultater til informanterne. Dette ville yderligere komme udover barrieren om, hvorvidt informanterne efter personlighedstesten fik mere indsigt i sig selv og deraf ændrede deres personbeskrivelser.

Denne opgave kan måske bidrage til eventuel fremtidig forskning, som vil undersøge konsekvenser ved personlighedstestning. Hertil kan det også være relevant at undersøge andres vurderinger af individer henholdsvis før og efter en personlighedstest (Vazire, 2010). En kombination af selv-rapportering og andres vurdering af personen kan vise sig at være den bedste indikator for eventuelle ændringer i personligheden (Mount et al., 1994). I denne opgave er der blevet fokuseret på informanternes egne beskrivelser og opfattelser af sig selv, men det kunne også have været interessant at undersøge eventuelle adfærdsændringer efter en personlighedstest, hvor især informantens omgangskreds kunne være gode til at vurdere dette (Mount et al., 1994).

Litteraturliste

Selvvalgt litteratur

Der er anvendt 1.305 normalsiders selvvalgt litteratur, heraf er 567 af normalsiderne primær litteratur.

Primær litteratur

- Anglim, J., & O'Connor, P. (2019). Measurement and research using the Big Five, HEXACO, and narrow traits: A primer for researchers and practitioners: Personality structure. *Australian Journal of Psychology*, 71(1), 16–25. **10 NS.**
- Ashton, M. C., & Lee, K. (2007). Empirical, Theoretical, and Practical Advantages of the HEXACO Model of Personality Structure. *Personality and Social Psychology Review*, 11(2), 150–166. **17 NS.**
- Ashton, M., & Lee, K. (2009). The HEXACO-60: A Short Measure of the Major Dimensions of Personality. *Journal of Personality Assessment*, 91(4), 340–345. **7 NS.**
- Bruner, J. S. (1999). *Mening i handling*. Århus: Klim. (9-97). **98 NS.**
- Bruner, Jerome (2004). Life as narrative. *Social Research: An International Quarterly* 71. 691-710. **21 NS.**
- Bruner, J. S. (2001). Self-making and world-making. I J. Brockmeier & D. Carbaugh (Red.), *Studies in Narrative* (Bd. 1, s. 25–37). **16 NS.**
- Bruner, J. S. (2003). *Making stories: law, literature, life*. Cambridge, England: Harvard University Press. **130 NS.**
- Bruner, J. (1991). The Narrative Construction of Reality. *Critical Inquiry*, 18(1), 1–21. **23 NS.**
- Gergen, K. J. (2010). *En invitation til social konstruktion*. København: Mindspace. (12-31). **21 NS.**
- Giddens, A. (1990). *The consequences of modernity*. Cambridge, UK: Polity Press in association with Basil Blackwell, Oxford, UK. (s. 1-17). **15 NS.**
- Hampson, S. E., & Edmonds, G. W. (2018). A New Twist on Old Questions: A Life Span Approach to the Trait Concept: A Life Span Approach to Traits. *Journal of Personality*, 86(1), 97–108. **11 NS.**
- Hudson, N. W., & Fraley, R. C. (2015). Volitional personality trait change: Can people choose to change their personality traits? *Journal of Personality and Social Psychology*, 109(3), 490–507. **19 NS.**

- Lamarque, P. (2004). On Not Expecting Too Much from Narrative. *Mind and Language*, 19(4), 393–408. **19 NS.**
- Lee, K., & Ashton, M. C. (2008). The HEXACO personality factors in the indigenous personality lexicons of English and 11 other languages. *Journal of Personality*, 76, 1001-1053. **53 NS.**
- McAdams, D. P. (2006). The Problem of Narrative Coherence. *Journal of Constructivist Psychology*, 19(2), 109–125. **16 NS.**
- McCormack, C. (2004). Storying stories: a narrative approach to in-depth interview conversations. *International Journal of Social Research Methodology*, 7(3), 219–236. **20 NS.**
- Specht, J., Egloff, B., & Schmukle, S. C. (2011). Stability and change of personality across the life course: The impact of age and major life events on mean-level and rank-order stability of the Big Five. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(4), 862–882. **25 NS.**
- Tanksale, D. (2015). Big Five personality traits: Are they really important for the subjective well-being of Indians? PERSONALITY AND SUBJECTIVE WELL-BEING. *International Journal of Psychology*, 50(1), 64–69. **6 NS.**
- Vazire, S. (2010). Who knows what about a person? The self–other knowledge asymmetry (SOKA) model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 98(2), 281–300. **22 NS.**
- Vazire, S., & Carlson, E. N. (2010). Self-Knowledge of Personality: Do People Know Themselves? Self-Knowledge of Personality. *Social and Personality Psychology Compass*, 4(8), 605–620. **18 NS.**
- Warner, R. M., & Vroman, K. G. (2011). Happiness Inducing Behaviors in Everyday Life: An Empirical Assessment of “The How of Happiness”. *Journal of Happiness Studies*, 12(6), 1063–1082. **18 NS.**

I alt: 567 NS.

Sekundær litteratur

- Collin, F., & Køppe, S. (2014). *Humanistisk videnskabsteori* (3. udg). København: Linghardt og Ringhof. (9-51, 153-187, 417-459, 497-612). **259 NS.**
- Dammeyer, J. (2014). Trækpsykologi. I Køppe, S. & Dammeyer, J. (Red.). *Personlighedspsykologi – en grundbog om personlighed og subjektivitet* (Kap 2). København: Hans Reitzel. **24 NS.**
- John, O. P., Naumann, L. P., & Soto, C. J. (2008). Paradigm Shift to the Integrative Big-Five Trait Taxonomy: History, Measurement, and Conceptual Issues. In O. P. John, R. W. Robins, & L.

A. Pervin (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (pp. 114-158). New York, NY: Guilford Press. **62 NS.**

Kvale, S. (2007). *Doing Interviews*. London: SAGE Publications, Ltd. (1-98, 101-147). **147 NS.**

McCrae, R. R., & John, O. P. (1992). An Introduction to the Five-Factor Model and Its Applications. *Journal of Personality*, 60(2), 175–215. **44 NS.**

Mattingly, C., Lutkehaus, N. C., & Throop, C. J. (2008). Bruner's Search for Meaning: A Conversation between Psychology and Anthropology. *Ethos*, 36(1), 1–28. **29 NS.**

Sonne-Ragans, V. (2013). *Anvendt videnskabsteori: reflekteret teoribrug i videnskabelige opgaver*. Frederiksberg: Samfundslitteratur. 9-333, 65-79, 109-233. **158 NS.**

van Aarde, N., Meiring, D., & Wiernik, B. M. (2017). The validity of the Big Five personality traits for job performance: Meta-analyses of South African studies: Van Aarde ET AL . *International Journal of Selection and Assessment*, 25(3), 223–239. **15 NS.**

NS i alt for hele opgaven: 1305 NS.

Supplerende litteratur

Bruner, J. S. (1999). *Mening i handling*. Århus: Klim. Kap 4 (98-127). **32 NS.**